MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
HISTORIA czerwiec 2017
„Nowa formuła”

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań w teście można uzyskać maksymalnie 50 punktów,
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych),
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w modelu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Zadanie		**Model odpowiedzi**	**Schemat punktowania:**	
zadanie/ części zadania			**punkty za poszczególne części zadania**	**punkty za całe zadanie**
1.	**1.1.**	Nazwa: starożytny Egipt. Uzasadnienie: • hieroglify; • przedstawianie bogów z głowami zwierząt; • charakterystyczna architektura sakralna	**1 pkt za podanie prawidłowej nazwy i uzasadnienie z przywołaniem 2 argumentów**	**2**
	1.2.	Nazwa: wyprawa Napoleona do Egiptu Przykładowe uzasadnienie: Napoleon zabrał ze swoją armią również badaczy/naukowców, których zadaniem było badanie i dokumentowanie tej kultury.	**1 pkt za oba elementy**	

2.		Prawidłowa odpowiedź: C. Uzasadnienie: W Erechtejonie zostały wykorzystane do funkcji kolumn/podpór posągi kobiet [tzw. kariatydy] – podobnie jest w przypadku gmachu Sądu Najwyższego	**1 pkt za oba elementy**	**1**
3.		Przykładowe odpowiedzi • Przyczyna – zubożenie chłopów – skutek– malejąca liczba żołnierzy w armii obywatelskiej, gdzie obowiązywał cenzus majątkowy. • Pauperyzacja posiadaczy niewielki gospodarstw w Rzymie doprowadziła do utraty przez nich możliwości zakupu wyposażenia niezbędnego do służby wojskowej, którą byli objęci mężczyźni –obywatele rzymscy dysponujący majątkiem ziemskim i określonym dochodem. Z tym była związana malejąca liczba żołnierzy w armii rzymskiej. Mężczyźni, którzy nie posiadali ziemi oraz stałego dochodu nie byli powoływani do służby wojskowej. Malała więc liczba żołnierzy w armii obywatelskiej.	**1 pkt**	**1**
4.		Przykładowe wyjaśnienie: Mozaika przedstawia boskie pochodzenie [sakralizację] władzy. Postać Św. Piotra dominuje nad klęczącymi u jego stóp postaciami Leona III [papieża] i Karola Wielkiego [cesarza] i przekazuje im symbole ich władzy: paliusz i chorągiew.	**1 pkt za wyjaśnienie symboliki przedstawienia z interpretacją min. dwóch elementów graficznych**	**1**
5.	**5.1.**	Bolesław Chrobry Bolesław Śmiały/Szczodry	**1 pkt za oba elementy**	**3**
	5.2.	Kraków Wrocław Kołobrzeg	**1 pkt za trzy nazwy**	
	5.3.	Milsko i Łużyce Grody Czerwieńskie [Czechy, Morawy i Słowacja]	**1 pkt za dwie nazwy**	

6		Władca: Kazimierz [IV] Jagiellończyk Okoliczności: Toczyła się wojna z zakonem krzyżackim [wojna trzynastoletnia], która wymagała działań militarnych poza granicami Polski. Król wydał przywilej w Cerekwicy i Nieszawie, aby przekonać szlachtę do udziału w wojnie.	**1 pkt za rozpoznanie władcy 1pkt za wyjaśnienie okoliczności**	**2**
7.		Nazwa: Akt konfederacji warszawskiej [konfederacja warszawska] Okoliczności: Trwało bezkrólewie po śmierci Zygmunta Augusta i istniało niebezpieczeństwo walk wewnętrznych pomiędzy stronnictwami szlacheckimi reprezentującymi różne wyznania.	**1 pkt za nazwę 1pkt za wyjaśnienie okoliczności**	**2**
8		Władca: Henryk Walezy Przykładowe uzasadnienie: - litera H, - lilie.	**1 pkt za rozpoznanie władcy wraz z uzasadnieniem**	**1**
9.		merkantylizm	**1 pkt**	**1**
10.	**10.1.**	1–F, 2–F, 3–F	**1 pkt**	**2**
	10.2.	Wielka wojna północna	**1 pkt**	
11.		Nazwa: konfederacja barska Geneza: Główna przyczyną zawiązania konfederacji była niechęć szlachty do osoby króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i praw kardynalnych gwarantowanych przez Rosję. Skutek: I rozbiór Polski;	**1 pkt za prawidłową nazwę i wyjaśnienie genezy lub skutku 2 pkt za wszystkie elementy**	**2**
12.	**12.1.**	Przykładowa odpowiedź: Napoleon chciał w ten sposób [poprzez blokadę ekonomiczną] zmusić Anglię do pokoju [wycofania się z wojny/koalicji antyfrancuskiej]	**1 pkt za wyjaśnienie**	**2**
	12.2.	Rozstrzygnięcie: Tak Uzasadnienie: Od wprowadzenia blokady kontynentalnej [1806 roku] znacząco spadła liczba statków zawijających do Gdańska : z 1194 w 1805 roku , przez 377 w 1806 do ledwie 32 w 1808 r.	**1 pkt za rozstrzygnięcie z uzasadnieniem zawierającym odwołanie się do danych**	

13.	**13.1.**	Przykładowa odpowiedź: Moneta została wybita z okazji stulecia doktryny Monroe, która zakładała koncentrację polityki zagranicznej USA na obu kontynentach amerykańskich i jednoczesną izolację od wewnętrznych spraw Europy. Na monecie oba kontynenty amerykańskie zostały upersonifikowane pod postaciami kobiet. Kobieta symbolizująca Amerykę Północną [USA] wyciąga w geście pomocy rękę z gałązką [pokoju] w kierunku kobiety symbolizującej Amerykę Płd. Jest to symboliczne ukazanie troski USA o młode państwa Ameryki Płd.	**1 pkt** **za wyjaśnienie symboliki**	**2**
	13.2.	Prawidłowa odpowiedź: Podczas I wojny światowej [w 1917 roku], kiedy USA włączyły się do konfliktu po stronie ententy.	**1 pkt**	
14.	**14.1.**	Przykładowe odpowiedzi: • Ekspansja kolonialna europejczyków; • Przybywanie imigrantów z Europy; • Rozwój niewolnictwa; • Eksterminacja Indian.	**1 pkt** **za trzy przyczyny**	**2**
	14.2.	Rozstrzygnięcie: Najbardziej radykalna przebudowa struktury rasowej nastąpiła na terytorium Stanach Zjednoczonych i Kanady. Uzasadnienie Z wykresu wynika, że Indianie zostali prawie całkowicie wyniszczeni [spadek z prawie 100% mieszkańców tego terytorium w 1570 r. w. do ok. 1% w 1935 r.]. Z wykresu wynika, że na tym obszarze w 1570 r. nie było w ogóle ludności białej i czarnoskórej, a w 1935 r. – białych było ok. 90%, a ludności czarnoskórej ok.10%. W przypaku innych regionów uwzględnionych na wykresie zmiany nie były tak radykalne.	**1 pkt** **za rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem**	

15.	Przykłady łamania konstytucji: • Niepowoływanie namiestnika po śmierci gen. Józefa Zajączka; • Wprowadzenie cenzury; • Zniesienie jawności obrad sejmu; • Niezwoływanie sejmu.	**1 pkt za dwa przykłady**	**1**
16.	Nazwa: powstanie styczniowe Uzasadnienie: Świadczą o tym odwołanie do trzech narodów dawnej Rzeczypospolitej oraz informacja o nadzwyczajnym poborze do wojska [branka], który stał się bezpośrednią przyczyna wybuchu powstania.	**1 pkt za nazwę i uzasadnienie**	**1**
17.	Przykładowa odpowiedź: Bismarck był zwolennikiem jednoczenia Niemiec drogą wojenną [krwią i żelazem], co udało mu się w 1871 roku, po pokonaniu Austrii [1866] oraz Francji [1870].	**1 za wyjaśnienie z odwołaniem do faktografii**	**1**
18.	Rozstrzygnięcie: Tak Uzasadnienie: Odezwa ks. Mikołajewicza [naczelnego dowódcy wojsk rosyjskich] nawoływała do wspólnej walki Polaków i Rosjan przeciwko Niemcom [państwom centralnym]. Pocztówka propaguje te same treści: żołnierz polski i rosyjski (nad nimi proporce z barwami narodowymi) podają sobie dłonie w geście przyjaźni nad pokonanym niemieckim żołnierzem (pikielhabuba).	**1 za poprawną rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do ilustracji.**	**1**
19.	Nazwa: wielki kryzys [gospodarczy] Wniosek: Spadek produkcji przemysłowej przekłada się na wzrost bezrobocia.	**1 za oba elementy**	**1**

20.	Prawidłowa odpowiedź: D. Uzasadnienie: Oba źródła [tekst i karykatura] nawiązują do konferencji w Monachium poświęconej czechosłowackiemu kryzysowi i roli jaką tam odegrał premier Wielkiej Brytanii – Neville Chamberlain. W tekście jest wspomniane nazwisko premiera oraz jego słynne słowa wypowiedziane po powrocie z Monachium („pokój dla naszych czasów"). Karykatura ukazuje postać Chamberlaina, który przetacza kulę ziemską po kładce z napisem „czeski kryzys" od chaosu ku pokojowi. Kładka znajduje się nad przepaścią z napisem „wojna'.	**1 pkt** **odpowiedź i uzasadnienie z odwołaniem do obu źródeł**	**1**
21.	Przykładowa dobra odpowiedź: **Celem** Niemców [władz niemieckich, propagandy niemieckiej] **było rozbicie sojuszu polsko-angielskiego** poprzez zrzucenie odpowiedzialności na Anglię za klęskę wrześniową Polski. Niemcy. Anglia nie wywiązała się ze zobowiązań, choć udzieliła gwarancji pomocy Polsce.	**1 pkt** **za wyjaśnienie celu politycznego**	**1**
22.	Wyjaśnienie: Na znaczku widnieje data „17 IX 1939", czyli data agresji ZSRR na Polskę. Na znaczku to wydarzenie ukazane jest nie jako akt agresji, ale jako akt wyzwolenia zachodniej Białorusi i Ukrainy (o czym informuje napis). Wymowę propagandową podkreśla również scena, w której uśmiechnięty żołnierz Armii Czerwonej rozdaje zgromadzonej ludności ulotki.	**1** **za wyjaśnienie zawierające interpretację znaczka**	**1**
23.	Rozstrzygnięcie: Tak Uzasadnienie: Oba teksty traktują o dojściu Gomułki do władzy w 1956 roku i oceniają to wydarzenie jako koniec stalinizmu w Polsce [odejście od stalinizmu].	**1 pkt** **za rozstrzygnięcie i uzasadnienie**	**1**
24.	Pełna nazwa: Europejska Wspólnota Gospodarcza Państwa założycielskie: Francja, Republika Federalna Niemiec [Niemcy Zachodnie, RFN], Włochy, Belgia, Holandia, Luksemburg	**1 pkt** **za pełną nazwę** **1 pkt** **za wymienienie państw założycielskich**	**2**

25.	1 – A. 2. – B.	**1 pkt** **za jedną poprawną odpowiedź** **2 pkt** **za dwie poprawne odpowiedzi**	**2**
26.	Nazwa: jesień narodów [jesień ludów]	**1 pkt**	**2**

Zadanie 27. Wypracowanie

Temat 1.

Poziom	Zdający
Poziom IV (9–12 pkt)	• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. przemiany kulturowe, w tym religijne, rozwój handlu, nauki, architektury) • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. wskazał zmiany terytorialne imperium Aleksandra) • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ polityki Filipa II na decyzje polityczne Aleksandra); • sformułował wnioski oraz podsumował rozważania; • odniósł się do tezy sformułowanej w temacie wypracowania i w pełni uargumentował swoje stanowisko.
Poziom III (6–8 pkt)	• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. podbój nowych ziem i przenikanie się kultury greckiej i ludów podbitych), • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, uwzględniając przemiany dokonujące się w czasie (np. rola Filipa II, rola Aleksandra); • w większości wykorzystał materiał źródłowy (np. upowszechnianie obyczajów dworskich z obszaru Persji) • sformułował wnioski; • odniósł się do tezy sformułowanej w temacie wypracowania i częściowo uargumentował swoje stanowisko.
Poziom II (3–5 pkt)	• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. bitwa pod Issos, bitwa pod Gaugamelą, kultura hellenistyczna), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych; • podjął próbę wykorzystania materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. przyczyny wojen, zasięg podbojów); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni; • podjął nieudolną próbę wykorzystania materiałów źródłowych.

Temat 2.

Poziom	Zdający
Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (rolę ekskomuniki w średniowiecznej rzeczywistości; polityczne uwarunkowania sporu); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji; • właściwie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. narastające tendencje reformistyczne w Kościele w XI w.; wpływ ruchu krucjatowego na przebieg sporu); • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wyjaśnił kompromis zawarty w konkordacie wormackim); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał dążenia papiestwa do zerwania z cezaropapizmem i rolę Grzegorza VII w sporze); • w większości poprawnie wykorzystał materiał źródłowy; • podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących relacji między władzą świecką a władzą duchowną w średniowieczu), • podjął próbę oceny konsekwencji sporu..
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. ogłoszenie *Dictatus papae*, podpisanie konkordatu w Wormacji), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ zapisów *Dictatus papae* na relacje między papiestwem a cesarstwem), • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. opisał przebieg konfliktu), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 3.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ idei oświecenia na dążenia wolnościowe społeczeństwa francuskiego, wpływ sytuacji społeczno-gospodarczej na nastroje społeczne), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ rozwój oświaty na aspiracje polityczne społeczeństwa), • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny słuszności twierdzenia zawartego w temacie.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. zwołanie Stanów Generalnych, uchwalenie Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela), • przedstawił poglądy wybitnych przedstawicieli oświecenia – Jeana-Jacques'a Rousseau, Johna Locke'a, Voltaire'a, Monteskiusza) • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. podział społeczeństwa na trzy stany i żądanie stany trzeciego dopuszczenia do władzy, nieudolne rządy Ludwika XVI, zdobycie Bastylii, teoria umowy społecznej, teoria trójpodziału władzy,), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 4.

Poziom	Zdający
Poziom IV (9–12 pkt)	• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo skutkowe (np. rola Kościoła i represje kanclerza Ottona Bismarcka, nasilenie działań związanych z pracą organiczną i nasilenie walki z polskością: Komisja kolonizacyjna i Hakata; narastanie ruchu spiskowego w środowisku PPS), • sformułował swoje stanowisko, wnioski oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ powstania styczniowego na decyzję o uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim; represje władz pruskich wobec duchownych; wpływ przemian w Niemczech i Austro-Węgrzech na politykę wobec Polaków), • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, uwzględniając przemiany dokonujące się w czasie, • podjął próbę formułowania wniosków.
Poziom II (3–5 pkt)	• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. Kulturkampf, rugi pruskie, autonomia w Galicji); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. przyczyny i skutki powstania styczniowego; reformy uwłaszczeniowe i wzrost świadomości społecznej i narodowej chłopów).
Poziom I (1–2 pkt)	• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. germanizacja, rusyfikacja, powstanie styczniowe, praca organiczna), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 5.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ ideologii na interpretację wydarzeń i procesów historycznych); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • sformułował wnioski i zajął stanowisko wobec problemu określonego w temacie.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. przedstawił kolejne etapy przejmowaniu władzy przez komunistów w Polsce z uwzględnieniem opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego); • podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących represji stosowanych przez służby bezpieczeństwa i bohaterstwa Polaków represjonowanych przez te służby); • podjął próbę oceny metod stosowanych przez komunistów w walce o władzę.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. działalność WiN, likwidacja PSL); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, (np. wpływ obecności wojsk radzieckich na terytorium Polski na sytuację polityczną w kraju, wpływ decyzji konferencji w Jałcie na kształtowanie się sytuacji politycznej w Polsce po zakończeniu II wojny światowej).
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. referendum ludowe w 1946 r, sfałszowane wybory w 1947 r., powstanie PZPR); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.